

PAIDEIA

Tidsskrift for professionel pædagogisk praksis

10

NOV. 2015

Paideia

- Tidsskrift for professionel pædagogisk praksis

Udgiver

Tidsskriftet udgives af Senter for praksisrettet uddanningsforskning (SEPU) (Høgskolen i Hedmark), Laboratorium for forskningsbaseret skoleudvikling og pædagogisk praksis (LSP) (Aalborg Universitet), RCIW – Research and Capability in Inclusion and Welfare (Høgskolan i Borås) samt Dafolo Forlag

Redaktion

Ole Hansen (ansvarshavende redaktør)
Ratib Lekhal
Thomas Nordahl
Anita Norlund
Bengt Persson
Lars Qvortrup

Tidsskriftets artikler er fagfællebedømte, og tidsskriftet er pointgivende i den bibliometriske forskningsindikator

Tekstredaktion

Sophie Ellgaard Soneff

Principlayout

Bodil Nordstrøm

Grafisk opsætning

Dafolo A/S

Abonnement

Tidsskriftet udkommer to gange årligt
(maj og november)

Årsabonnement	DKK 350
Årsabonnement, studerende	DKK 200
Løssalg	DKK 180

Tryk, distribution og bestilling

Dafolo A/S
Suderbøvej 22-24
9900 Frederikshavn
Tlf. 96206666
Mail: Forlag@dafolo.dk

© 2015 Paideia og forfatterne

Kopiering må kun finde sted på de institutioner, der har indgået aftale med Copydan og kun inden for de i aftalen nævnte rammer

Varenummer 7193

ISSN 1904-9633

Høgskolen i **Hedmark**
Senter for praksisrettet uddanningsforskning

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Laboratorium for forskningsbaseret
skoleudvikling og pædagogisk praksis

INDHOLD

Leder:	
Målrættede indsættelser og forbedringer i skole og dagtilbud	4
Den finske model	
- hvordan sikres sammenhæng mellem forskning, uddannelse og undervisning i grundskolens fag?	7
<i>Frans Ørsted Andersen</i>	
Entrepreneriellt lærande – en kritisk granskning	17
<i>Ida Legnemark</i>	
Egenvurderingsskjemaets paradokser	27
<i>Dordy Wilson</i>	
Mindfulness i skolen – en gavnlig øvelse?	36
<i>Lise A. Réol</i>	
Er barnehage en risiko eller gevinst for barns udvikling?	46
<i>Ratib Lekhal</i>	
Kommentar:	56
Nils Christie, Ivan Illich och frågan om skolans nödvändighet	56
<i>Bengt Persson</i>	
Bogomtaler	58

Leder

Målrattede indsatser og forbedringer i skole og dagtilbud

I maj måned 2011 så tidsskriftet *Paideia* for første gang dagens lys, og med nærværende nummer kan vi dermed fejre jubilæum. Det er nemlig tidsskriftets tiende udgivelse. *Paideia* nummer 10 består af fem artikler, som alle adresserer målrattede indsatser og forbedringer i skole og dagtilbud.

Den første artikel (side 7), som har titlen *Den finske model – hvordan sikres sammenhæng mellem forskning, uddannelse og undervisning i grundskolens fag?* er skrevet af Frans Ørsted Andersen. Her guides læseren gennem adskillige eksempler, der viser, at der i Finland, i modsætning til i Danmark, er en klar sammenhæng mellem forskning og uddannelse i skolens fag. Denne sammenhæng er fast og stabilt indlejret i det pædagogiske felt – og forskningsorientering er en naturlig del af læreres kernefaglighed. Dertil kommer, at lærerne på øveskolerne også selv forsker, og de forbinder således også på personniveau pædagogisk forskning, teori og praksis. Andersen peger på, at det inden for rammerne af både den nye danske læreruddannelse (2012) og den nye danske skolereform (2013) vil være muligt at udvikle forsøg med den finske øveskolemodel i Danmark. Han foreslår, at der skabes et projekt, hvor få, særligt udvalgte skoler knyttes tæt til læreruddannelsen i et samarbejde mellem kommuner og professionshøjskoler. På disse skoler kunne man ansætte lærere med en kandidat- eller masteroverbygning og som i Finland give dem en stilling, hvor de både har funktioner som grundlærere, læreruddannere og forskere.

Artikel nummer to (side 17) er skrevet af Ida Legnemark: *Entreprenørielt lärande – en kritisk granskning*. I artiklen tager forfatteren fat på to begreber: entreprenørskab i skolen og entreprenøriel læring. Legnemark tager udgangspunkt i det teoretiske fundament *rekontekstualisering*, som er et fænomen, der handler om, hvordan et indhold eller en ide flyttes mellem forskellige områder for senere at realiseres i klasserummet. Denne tilgang giver både et overblik over de forskellige definitioner af fænomenet og en kritisk gennemgang af, hvordan forskellige aktører i forskellige rekontekstualiseringsområder argumenterer for indførelsen af entreprenøriel læring. Det bliver tydeligt, at det ikke kun er aktører, der traditionelt er forbundet med offentlig skolevirksomhed, som er aktive i indførelsen af entreprenørskab, men at der også gives plads til interesseorganisationer som Svenskt Näringsliv, der bidrager med undervisningsmaterialer. Legnemark redegør for både forhåbninger og bekymringer. Blandt de negative konsekvenser er en truet objektivitet.

Dordy Wilson har skrevet tidsskriftets tredje artikel med titlen *Egenvurderingsskjemaets paradokser* (side 27). Grundlaget for denne artikel er Wilsons doktorgradsafhandling ved NTNU,

Trondheim. Elevens egenvurdering skal forstås som den vurdering, eleven gør af sin egen læreproces, og samtidig er det en metode til at øve eleven i at kunne foretage et metakognitivt perspektiv på egen læring. Men som Wilson påpeger, viser nyere forskning, at lærerne oplever det meget udfordrende at oplære eleverne til at kunne tage et metakognitivt perspektiv på deres egen læring. For at hjælpe i den pædagogiske proces og som støtte for lærerne har Utdanningsdirektoratet udarbejdet et skema til egenvurdering som et pædagogisk værktøj til gennemførelsen af egenvurderingen. I artiklen undersøges det, hvordan lærerne anvender skemaet til egenvurdering, og hvordan eleverne oplever vurderingsformen som læringsfremmende. Konsekvensen ved brug af egenvurderingsskemaet er ifølge Wilson, at læreradfærden bliver en rutinemæssig gennemførelse af elevens egenvurdering, fordi skemaet sætter en falsk standard for professionsudøvelsen. Dermed ser det ud til, at dokumentation af "det ansvarlige uansvarlige" får en højere værdi end formålet med, at eleverne skulle udvikle evnen til at lære at lære.

Tidskriftets fjerde artikel *Mindfulness i skolen – en gavnlig øvelse?* (side 36) er skrevet af Lise Andersen Réol. Forfatteren forsøger gennem artiklen at besvare et sæt af relevante spørgsmål: Hvad ved vi om effekten af mindfulness i skolen? Hvilke mulige årsager er der til, at mindfulness er blevet et så populært fænomen, og kan man se kritisk på mindfulness i skolen? Er mindfulness en subtil styringsteknologi? Kan denne meditative praksis ses som et angreb på høj faglighed og på folkeskolens grundlæggende værdier? Artiklen baserer sig på empiriske studier af effekten af mindfulness, sociologiske analyser af det senmoderne samfund og kritiske analyser af New-Age-bølgen samt indslag fra den offentlige debat om mindfulness i skolen. Et stigende antal empiriske studier peger på, at mindfulness i skolen har en moderat positiv effekt på elevernes opmærksomhed og velvære, og at eleverne bliver mere rolige, venlige og empatiske. Kun i meget begrænset omfang vidner studier om, at mindfulness kan have direkte negative konsekvenser for eleverne.

Artikel nummer fem (side 46) er forfattet af Ratib Lekhal: *Er børnehage en risiko eller gevinst for barns udvikling?* Forfatteren har undersøgt sammenhængen mellem antal timer i børnehage, pasning uden for hjemmet og udvikling hos 276 børn i alderen fire-fem år. Det overordnede mål med studierne har været et ønske om at bidrage til en faglig diskussion om, hvorvidt børnehaver udgør en risiko eller gevinst for børns udvikling. De samlede resultater tyder på, at tid tilbragt i børnehaven ved fire-femårsalderen eller pasning uden for hjemmet hverken er positivt eller negativt relateret til børns udvikling. Dette studie finder med andre ord ikke støtte for resultater fra studier, der har fundet positive sammenhænge mellem flere timer i børnehage,

børns sprogudvikling og sociale færdigheder, og heller ikke støtte til studier, der har fundet en negativ sammenhæng med børns adfærd og antal timer i børnehaven. Resultatet af studiet viser, at det generelt ser ud til ikke at være skadeligt for børns udvikling at gå i børnehave. I bedste fald kan det se ud som om, der kan være en lille positiv gevinst, særligt for børn fra risikofamilier. Forfatteren peger på tre udviklingsområder, der bør prioriteres :

- Forskningen må fremover fortsætte med at undersøge sammenhængen mellem barnets alder og ophold i børnehaven.
- Forskningen må i større grad undersøge sammenhængen mellem børnehavens kvalitet og børns udvikling.
- Det vil være hensigtsmæssigt at flytte opmærksomheden til en diskussion af de potentielle fordele, der kan være ved at gå i børnehave, og hvilke muligheder dette giver for at styrke børns nysgerrighed, viden og mestring.

Vi ønsker rigtig god læselyst!

Ratib Lekhal, Thomas Nordahl, Anita Norlund, Bengt Persson, Lars Qvortrup og Ole Hansen